

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sk/11/2019
Identifikačné číslo spisu: 2017200363
Dátum vydania rozhodnutia: 20.11.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:2017200363.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a JUDr. Sone Langovej, v právnej veci žalobkyne: H. A., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom Q. XX, Q., zastúpená advokátskou kanceláriou: JUDr. Michal Krutek, s. r. o., Hlavná 11, Trnava proti sťažovateľke (predtým žalovanej): Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia žalovanej, č. XXX XXX XXXX X zo dňa 05.10.2017, o kasačnej sťažnosti proti rozsudku Krajského súdu v Trnave, č. k. 43Sa/33/2017-58 zo dňa 17.09.2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave, č. k. 43Sa/33/2017-58 zo dňa 17. septembra 2018 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trnave (ďalej aj „krajský súd“ alebo „správny súd“) rozsudkom č. k. 43Sa/33/2017-58 zo dňa 17.09.2018 zrušil rozhodnutie žalovanej č. XXX XXX XXXX X zo dňa 05.10.2017 v spojení s prvostupňovým rozhodnutím žalovanej zo dňa 17.07.2017, ktorým bol žalobkyni podľa § 70 ods. 2 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“ alebo „zákon č. 461/2003 Z. z.“) počnúc od 22.08.2012, priznaný invalidný dôchodok v sume 134,80 eur mesačne, ktorý jej bol v súlade s jednotlivými opatreniami Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len „opatrenie MPSVaR SR“) zvýšený od 01.01.2013 na sumu 140,70 eur mesačne, od 01.01.2014 na sumu 145,20 eur mesačne, od 01.01.2015 na sumu 147,90 eur mesačne, od 01.01.2016 na sumu 148,90 eur mesačne a od 01.01.2017 na sumu 152,90 eur mesačne.

2. Správny súd v odôvodnení svojho rozsudku poukázal na rozsudok Krajského súdu v Trnave, č. k. 43Sd/4/2016-52 zo dňa 09.02.2017, v ktorom bolo konštatované, že zákonodarca rozlišuje dve možnosti vzniku nároku na invalidný dôchodok. Prvou možnosťou je vznik nároku na invalidný dôchodok u poistenca, ktorý je buď povinne alebo dobrovoľne dôchodkovo poistený (pričom dobrovoľne poistenou môže byť fyzická osoba najskôr od 16. roku veku) a druhou možnosťou je vznik nároku u fyzickej osoby, ak sa stala fyzická osoba invalidnou vo veku, keď bola nezaopatreným dieťaťom s trvalým pobytom na území SR. V oboch prípadoch je však potrebné, aby bol v lekárskom posudku určený deň

vzniku invalidity. Tiež bolo v tomto rozhodnutí konštatované, že z lekárskej správy - posudku posudkového lekára zo dňa 18.02.2016 jednoznačne vyplýva, že dátum vzniku invalidity u žalobkyne nastal 22.08.2012 v dôsledku choroby, pričom miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť bola u žalobkyne určená na 45%. Znamená to, že obdobie dôchodkového poistenia od 01.01.2012 do 31.01.2012 ako aj obdobie od 20.09.2011 do 21.09.2011, kedy sa žalobkyňa sústavne pripravovala na povolanie štúdiom na strednej škole a za ktoré dodatočne uhradila poistné, je potrebné hodnotiť na dôchodkové účely, nakoľko sa jedná o obdobie dôchodkového poistenia získané pred vznikom nároku na invalidný dôchodok, t. j. pred dátumom 22.08.2012, pričom žalobkyňa 16. rok veku dovŕšila 22.08.2010, a teda splnila podmienky uvedené v § 142 ods. 3 písm. c/ zákona o sociálnom poistení. Pre určenie sumy invalidného dôchodku je rozhodujúci dátum vzniku nároku na invalidný dôchodok a nie dátum priznania invalidného dôchodku. V danom prípade dátum vzniku invalidity bol jednoznačne stanovený posudkovým lekárom v lekárskej správe - posudku zo dňa 18.02.2016, dňom 22.08.2012, čo bolo konštatované už v rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 43Sd/4/2016-52 zo dňa 09.02.2017, voči ktorému sa žalovaná neodvolala a tento sa stal právoplatným a vykonateľným. Za tohto stavu preto nebolo potrebné, aby bol opätovne posudzovaný zdravotný stav žalobkyne, pretože odborný posudok o invalidite zo dňa 18.02.2016 spĺňal všetky materiálne a formálne náležitosti kladené na odborný posudok o invalidite a stanovený dátum vzniku invalidity v konaní vedenom na krajskom súde pod sp. zn. 43Sd/4/2016 nik nerozporoval.

3. Rozhodnutia preskúmané v konaní vedenom pod sp. zn. 43Sd/4/2016 (išlo o rozhodnutie žalovanej zo dňa 23.10.2015 ako aj rozhodnutie zo dňa 06.05.2016), boli zrušené a vrátené odporkyni na ďalšie konanie, pretože vychádzali z nesprávneho právneho posúdenia veci. Žalovaná mala rešpektovať právny názor vyslovený v tomto rozhodnutí a pokiaľ s ním nesúhlasila, mala možnosť podať voči tomuto rozsudku odvolanie.

4. V súvislosti s predmetnou vecou správny súd konštatoval, že poistenc identifikovaný podľa § 15 zákona o sociálnom poistení, má nárok na invalidný dôchodok, ak odo dňa vzniku invalidity, ktorý určí posudkový lekár v posudku, dosiahne požadovanú mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v porovnaní so zdravou fyzickou osobou a zároveň získa potrebnú dobu poistenia uvedenú v § 72 zákona o sociálnom poistení. Každá fyzická osoba, ktorá sa stane invalidnou v období, v ktorom je nezaopatreným dieťaťom a má na území SR trvalý pobyt, má nárok na invalidný dôchodok od dovŕšenia veku 18 rokov veku. Vzhľadom k tomu, že žalobkyňa si dodatočne doplatila poistné podľa § 142 ods. 3 zákona o sociálnom poistení pred vznikom invalidity (išlo o obdobie 20.09.2011 - 21.09.2011 a od 01.01.2012 do 31.01.2012), t. j. pred vznikom invalidity, ktorý podľa posudkového lekára u žalobkyne nastal 22.08.2012 v dôsledku choroby, pričom miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť bola určená u žalobkyne na 45%, obdobie dôchodkového poistenia od 01.01.2012 do 31.01.2012 ako aj obdobie od 20.09.2011 do 21.09.2011, kedy sa žalobkyňa sústavne pripravovala na povolanie štúdiom na strednej škole a za ktoré dodatočne uhradila poistné, je potrebné hodnotiť na dôchodkové účely, nakoľko sa jedná o obdobie dôchodkového poistenia získané pred vznikom nároku na invalidný dôchodok, t. j. pred dátumom 22.08.2012, pričom žalobkyňa 16. rok veku dovŕšila dňa 22.08.2010, a teda splnila podmienky uvedené v § 142 ods. 3 písm. c/ zákona o sociálnom poistení. V lekárskom posudku zo dňa 18.02.2017 bol jednoznačne určený posudkovým lekárom deň vzniku invalidity u žalobkyne dňom 22.08.2012. V danom prípade išlo o poistencu podľa § 15 zákona o sociálnom poistení, na ktorého je možné aplikovať § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, pretože išlo o fyzickú osobu, ktorá je nezaopatreným dieťaťom a ktorá má nárok na invalidný dôchodok vtedy, ak dovŕšila vek 16 rokov, a to aj so zreteľom na to, že aj toto nezaopatrené dieťa môže byť od dosiahnutia veku 16 rokov poistencom ako dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba. Znamená to, že zákon nevylučuje situáciu, že by nezaopatrené deti, ktoré sú dobrovoľne dôchodkovo poistené od dovŕšeného veku 16 rokov, nemohli byť poberateľmi invalidného dôchodku podľa § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, čo možno aplikovať aj na prípad žalobkyne.

5. Vzhľadom na uvedené dôvody správny súd rozhodnutie žalovanej opätovne zrušil postupom podľa § 191 ods. 1 písm. c/ SSP v spojení s § 191 ods. 3 písm. a/ SSP aj prvostupňové rozhodnutie, pretože vychádzali z nesprávneho právneho posúdenia veci.

6. Voči rozsudku Krajského súdu v Trnave podala žalovaná (ďalej aj „sťažovateľka“) v zákonom určenej lehote kasačnú sťažnosť z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci uvedeného v ustanovení § 440 ods. 1 písm. g/ SSP.

7. Namietla, že krajský súd v predchádzajúcom rozsudku č. k. 43Sd/4/2016 zo dňa 09.02.2017 vychádzal z odborného posudku o invalidite zo dňa 18.02.2016, ktorý bol opravený posudkom zo dňa 19.04.2016, nebol podkladom pre vydanie rozhodnutí o priznaní invalidného dôchodku zo dňa 23.10.2015 ani zmenového rozhodnutia zo dňa 06.05.2016, ktoré boli predmetným rozsudkom zrušené. Prílohami týchto rozhodnutí boli odborné posudky o invalidite zo dňa 09.10.2015 a 19.04.2016, z ktorých jednoznačne vyplýva, že invalidita žalobkyne vznikla v čase jej nezaopatrenosti, a to od 12. roku veku. Zároveň deň dovŕšenia 18. roku veku - 22.08.2012 - nie je dňom vzniku invalidity, ale dňom, kedy najskôr vznikol nárok na invalidný dôchodok podľa § 70 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“). Krajský súd síce v predmetnom rozsudku nenariadil opätovne posúdiť zdravotný stav žalobkyne, tento postup bol však zvolený z dôvodu jednoznačnosti určenia dátumu vzniku invalidity žalobkyne, s prihliadnutím aj na jej vyjadrenie zo dňa 27.12.2016, v ktorom uvádzala, že sa podľa jej názoru stala invalidnou po operácii chrbtice, dňa 24.10.2011. Podľa odborného posudku posudkového lekára pobočky žalovanej v Trnave zo dňa 08.06.2017, sa žalobkyňa stala invalidnou od 12. roku veku. Na nárok na určenie sumy invalidného dôchodku podľa § 70 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. sa započítava obdobie dôchodkového poistenia získané po ukončení povinnej školskej dochádzky do dňa, ktorý predchádza dňu vzniku invalidity. Pred vznikom invalidity od 12. roku veku žalobkyňa nemohla získať obdobie dôchodkového poistenia, na základe ktorého by bolo možné určiť sumu invalidného dôchodku podľa § 70 ods. 1 zákona.

8. S poukazom na ustanovenie § 6 ods. 1, § 15 ods. 1 zákona sťažovateľka uviedla, že vzhľadom na vznik invalidity žalobkyne v čase nezaopatrenosti - vo veku 12 rokov, jej nárok na invalidný dôchodok vznikol ako fyzickej osobe podľa § 70 ods. 2 zákona. Zároveň uviedla, že obdobie dobrovoľného dôchodkového poistenia môže fyzická osoba v súlade s ustanovením § 15 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. získať až po dovŕšení veku 16 rokov. Citovala z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, č. k. 9So/127/2009 zo dňa 27.01.2010, z ktorého vyplýva, že nárok na invalidný dôchodok podľa § 70 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. vznikne nezaopatrenému dieťaťu len vtedy, ak je súčasne aj poistencom. Vzhľadom na skutočnosť, že invalidita žalobkyne vznikla pred šestnástym rokom veku, žalobkyňa nebola poistencom, nezískala obdobie povinného dôchodkového poistenia, a preto pred 16. rokom veku nemohla získať ani obdobie dobrovoľného poistenia. Žalobkyni tak patrí invalidný dôchodok podľa § 70 ods. 2 zákona. Poistné na dôchodkové poistenie žalobkyňa zaplatila 05.08.2015 a dodatočným doplatením poistného na dôchodkové poistenie získala obdobie dôchodkového poistenia až po vzniku invalidity a takto získané obdobie dôchodkového poistenia nemá vplyv na vznik nároku na invalidný dôchodok podľa § 70 ods. 1 zákona. Získanie obdobia dôchodkového poistenia dodatočným doplatením poistného nemá vplyv ani na určenie sumy invalidného dôchodku priznaného podľa § 70 ods. 2 zákona, pretože nárok na tento druh invalidného dôchodku nie je podmienený splnením podmienky potrebného počtu rokov obdobia dôchodkového poistenia a jeho vznik je viazaný najskôr na deň dovŕšenia 18 rokov veku. Výpočet sumy invalidného dôchodku danej fyzickej osobe nevychádza zo skutočnej zárobkovej činnosti ani ňou získaného obdobia dôchodkového poistenia, pričom invalidita žalobkyne vznikla od 12 rokov veku, v čase nezaopatrenosti a deň 22.08.2012 nie je dňom vzniku invalidity ale dňom, kedy dovŕšila 18 rokov veku, teda dňom, kedy najskôr vzniká nárok na priznanie invalidného dôchodku. Z administratívneho spisu vyplýva, že v prípade žalobkyne bol určený dátum vzniku invalidity od 12. roku veku, teda v čase uznania invalidity žalobkyňa nebola poistencom, bola však nezaopatreným dieťaťom.

9. Vzhľadom na uvedené skutočnosti žalovaná navrhla, aby kasačný súd zmenil rozsudok Krajského súdu v Trnave tak, že žalobu zamietne a neprizná žalobkyni náhradu trov konania, zároveň žalovaná nie je povinná zaplatiť poriadkovú pokutu. Žalovaná zároveň žiadala odložiť vykonateľnosť rozsudku správneho súdu.

10. Žalobkyňa vo svojom vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedla, že sa stotožňuje so závermi Krajského súdu v Trnave.

11. Pokiaľ sa žalovaná odvoláva na listinu označenou ako posudok zo dňa 19.04.2016, podľa názoru žalobkyne zo žiadneho z doterajších podaní žalovanej a ani zo samotnej listiny nie je zrejmé, že by mala nahrádzať odborný posudok o invalidite zo dňa 18.02.2016, pričom predmetná listina nespĺňa materiálne a formálne náležitosti. Ak sa žalovaná nestotožňovala s rozsudkom krajského súdu zo dňa 09.02.2017, mala možnosť voči nemu podať riadny opravný prostriedok. Keďže tak neurobila je zrejmé, že sa s jeho obsahom stotožnila, a preto nie je namieste, aby následne konala v rozpore s predmetným rozsudkom.

12. Taktiež, ak sa žalovaná odvoláva na listinu označenú ako posudok zo dňa 08.06.2017, táto listina takisto nespĺňa materiálne a formálne náležitosti odborného posudku o invalidite, pretože neobsahuje hlavičku, podpis posudkového lekára. Dátum vzniku invalidity v označenej listine nie je dátumom na účely vzniku invalidity ani dňom vzniku invalidity, čoho si žalovaná musí byť vedomá. Dátum vzniku invalidity bol jednoznačne stanovený posudkovým lekárom v lekárskej správe - posudku zo dňa 18.02.2017, dňom 22.08.2012, čo bolo konštatované už v rozsudku Krajského súdu zo dňa 09.02.2017.

13. Podľa názoru žalobkyne, Krajský súd v Trnave jasne a zrozumiteľne vyjadril svoj právny názor, že obdobie dôchodkového poistenia od 01.01.2012 do 31.01.2012 ako aj obdobie od 20.09.2011 do 21.09.2011 je potrebné hodnotiť na dôchodkové účely, pretože sa jedná o obdobie dôchodkového poistenia získané pred vznikom nároku na invalidný dôchodok. Žalovaná nevyvrátila nezákonnosť svojho konania a doposiaľ v ňom pokračuje.

14. Na základe uvedených dôvodov žalobkyňa navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalovanej zamietol a žalobkyni priznal náhradu trov konania v plnom rozsahu.

15. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP), po zistení, že kasačnú sťažnosť podal včas účastník konania, preskúmal vec v rozsahu kasačnej sťažnosti bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná.

16. Predmetom súdneho prieskumu v danom prípade bolo posúdenie správnosti rozhodnutia žalovanej pri posudzovaní určenie dňa vzniku invalidity, výšky invalidného dôchodku priznaného žalobkyni ako fyzickej osobe, ktorá sa stala invalidnou v období, v ktorom je nezaopatrenými dieťaťom alebo či sa malo na ňu hľadieť ako na poistenca.

Podľa § 6 ods. 1 zákona č 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v účinnom znení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“), poistenec podľa tohto zákona je fyzická osoba, ktorá je nemocensky poistená, dôchodkovo poistená alebo poistená v nezamestnanosti podľa tohto zákona.

Podľa § 9 ods. 1 až 3 zákona č 461/2003 Z. z., nezaopatrené dieťa podľa tohto zákona je dieťa:

a) do skončenia povinnej školskej dochádzky,

b) po skončení povinnej školskej dochádzky, najdlhšie do dovŕšenia 26 rokov veku, ak:

1. sa sústavne pripravuje na povolanie,

2. pre chorobu a stav, ktoré si vyžadujú osobitnú starostlivosť podľa prílohy č. 2, sa nemôže sústavne pripravovať na povolanie alebo nemôže vykonávať zárobkovú činnosť alebo

3. pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav je neschopné sa sústavne pripravovať na povolanie alebo je neschopné vykonávať zárobkovú činnosť.

Dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav nezaopatreného dieťaťa je choroba a stav uvedené v prílohe č. 2, ktoré podľa poznatkov lekárskej vedy majú trvať alebo trvajú dlhšie ako jeden rok a ktoré si vyžadujú osobitnú starostlivosť podľa tejto prílohy.

Nezaopatrené dieťa nie je dieťa:

a) ktoré sa sústavne pripravuje na povolanie štúdiom, ak už získalo vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa a bol mu priznaný akademický titul podľa osobitného predpisu, alebo

b) ktoré je poberateľom invalidného dôchodku priznaného z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70%.

Podľa § 23 prvá veta zákona č 461/2003 Z. z., dobrovoľné nemocenské poistenie, dobrovoľné dôchodkové poistenie alebo dobrovoľné poistenie v nezamestnanosti (ďalej len „dobrovoľné poistenie“) vzniká odo dňa prihlásenia sa na dobrovoľné poistenie, najskôr odo dňa podania prihlášky, a zaniká dňom odhlásenia sa z dobrovoľného poistenia, najskôr odo dňa podania odhlášky.

Podľa § 70 ods. 1 a 2 zákona č 461/2003 Z. z., poistenec má nárok na invalidný dôchodok, ak sa stal invalidný, získal počet rokov dôchodkového poistenia uvedený v § 72 a ku dňu vzniku invalidity nespĺňa podmienky nároku na starobný dôchodok alebo mu nebol priznaný predčasný starobný dôchodok.

Fyzická osoba má nárok na invalidný dôchodok aj vtedy, ak sa stala invalidnou v období, v ktorom je nezaopatreným dieťaťom a má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt. Nárok na invalidný dôchodok tejto fyzickej osobe vzniká najskôr odo dňa dovŕšenia 18 rokov veku. Nárok na invalidný dôchodok má aj fyzická osoba, ktorá sa stala invalidnou počas doktorandského štúdia v dennej forme, nedovŕšila 26 rokov veku a má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt.

Podľa § 71 ods. 1 a 2 zákona č 461/2003 Z. z., poistenec je invalidný, ak pre dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.

Dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav je taký zdravotný stav, ktorý spôsobuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť a ktorý má podľa poznatkov lekárskej vedy trvať dlhšie ako jeden rok.

Podľa § 73 ods. 4 a 6 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.12.2015, suma invalidného dôchodku fyzickej osoby uvedenej v § 70 ods. 2, ktorá má percentuálny pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť najviac o 70%, sa určí ako súčin percentuálneho poklesu schopnosti tejto fyzickej osoby vykonávať zárobkovú činnosť, osobného mzdového bodu, obdobia dôchodkového poistenia získaného ku dňu vzniku nároku na invalidný dôchodok, ku ktorému sa pripočíta obdobie od vzniku nároku na invalidný dôchodok do dovŕšenia dôchodkového veku a aktuálnej dôchodkovej hodnoty; § 63 ods. 1 tretia veta a štvrtá veta platia rovnako. Na určenie osobného mzdového bodu platí odsek 3 druhá veta rovnako.

Suma invalidného dôchodku poistenca vo veku do 20 rokov, ktorý nezískal obdobie povinného dôchodkového poistenia a bol len dobrovoľne dôchodkovo poistený menej ako jeden rok, získal obdobie dôchodkového poistenia len dodatočným zaplatením poistného podľa § 142 ods. 3 za obdobie kratšie ako jeden rok alebo získal obdobie dobrovoľného dôchodkového poistenia a obdobie dôchodkového poistenia dodatočným zaplatením poistného podľa § 142 ods. 3, ktorých celková dĺžka je kratšia ako jeden rok, a má percentuálny pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť najviac o 70%, sa určí ako súčin percentuálneho poklesu schopnosti tohto poistenca vykonávať zárobkovú činnosť, osobného mzdového bodu, obdobia dôchodkového poistenia získaného ku dňu vzniku nároku na invalidný dôchodok, ku ktorému sa pripočíta obdobie od vzniku nároku na invalidný dôchodok do dovŕšenia dôchodkového veku, a aktuálnej dôchodkovej hodnoty; § 63 ods. 1 tretia veta a štvrtá veta platia rovnako. Na určenie osobného mzdového bodu platí odsek 3 druhá veta rovnako.

Podľa § 128 ods. 3 zákona č 461/2003 Z. z., poistné na invalidné poistenie platí, ak tento zákon neustanovuje inak:

- a. zamestnanec,
- b. zamestnávateľ,
- c. povinne dôchodkovo poistená samostatne zárobkovo činná osoba,
- d. dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba,
- e. štát.

Podľa § 142 ods. 3 zákona č 461/2003 Z. z., poistné na dôchodkové poistenie sa môže zaplatiť aj dodatočne za obdobie, počas ktorého fyzická osoba:

- a) mala prerušené poistenie podľa § 26,
- b) bola fyzickou osobou uvedenou v § 4 ods. 1 písm. d/,
- c) bola zaradená do evidencie nezamestnaných občanov alebo
- d) sústavne sa pripravovala na povolanie štúdiom na strednej škole alebo na vysokej škole po dovŕšení

16 rokov veku.

Podľa § 172 zákona č. 461/2003 Z. z., na konanie vo veciach sociálneho poistenia sa nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní. Všeobecný predpis o správnom konaní sa nevzťahuje ani na konanie vo veciach starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom.

17. V danom prípade je zrejmé, že žalobkyňa bola od dvanástich rokov v konzervatívnej liečbe skoliózy. V októbri 2011 sa podrobila operácii chrbtice. Žiadosťou zo dňa 12.08.2015 požiadala Sociálnu poisťovňu, pobočka Trnava, o invalidný dôchodok. Z Lekárskej správy a Odborného posudku o invalidite, obe zo dňa 09.10.2015, ako i v následných posudkoch vyhotovených posudkovým lekárom Sociálne poisťovne, bola žalobkyňa uznaná za invalidnú s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o 45%. Dátum vzniku invalidity bol stanovený na dobu: „pred dovŕšením veku, v ktorom sa končí povinná školská dochádzka“, resp. „invalidita vznikla v čase nezaopatrenosti“, „od 12. roku veku“, bez presného určenia dátumu vzniku invalidity, príp. podľa posudku zo dňa 18.02.2016 bol určený dátum vzniku invalidity dňa 22.08.2012 - dátum dovŕšenia veku 18 rokov žalobkyne. Za rozhodujúce zdravotné postihnutie odôvodňujúce invaliditu bolo určené zdravotné postihnutie zaradené do kapitoly XV., Oddiel E, Položka 4, písmeno b - pre stav po operácii chrbtice, Prílohy č. 4 zákona č. 461/2003 Z. z..

18. Z dokladov založených v spise vyplýva, že v čase operácie v októbri 2011 bola žalobkyňa nezaopatreným dieťaťom vo veku po dosiahnutí 16. roku veku, keďže študovala na strednej škole.

19. Z obsahu predloženého spisu ďalej vyplýva, že žalobkyňa, nar. XX.XX.XXXX, doplatila dodatočne poistné na dôchodkové poistenie za obdobie od 01.01.2012 do 31.01.2012 v sume 738,24 eur dňa 05.08.2015, čo vyplýva z príjmového pokladničného dokladu č. 40 007 304. Za obdobie od 20.09.2011 do 21.09.2011 dodatočne zaplatila poistné vo výške 205,06 eur, čo vyplýva z potvrdenia organizačnej zložky žalovanej, bez uvedenia dátumu vystavenia a skutočnej úhrady. Dátum dodatočnej úhrady poistného za obdobie od 20.09.2011 do 21.09.2011 nevyplýva ani zo Zápisnice zo dňa 24.02.2017.

20. Zákonodarca v § 70 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z. z., rozlišuje dve možnosti vzniku nároku na invalidný dôchodok. Prvou možnosťou je vznik nároku na invalidný dôchodok u poistenca, ktorý je buď povinne alebo dobrovoľne dôchodkovo poistený (pričom dobrovoľne poistenou môže byť fyzická osoba najskôr od 16. roku veku). Druhou možnosťou je vznik nároku u fyzickej osoby, ktorá sa stala invalidnou vo veku, keď bola nezaopatreným dieťaťom s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky. V oboch prípadoch je potrebné, aby bol v lekárskom posudku určený deň vzniku invalidity.

21. Posudkoví lekári Sociálnej poisťovne spĺňajúci príslušné odborné predpoklady, sú oprávnenými subjektmi, ktorí vydávajú posudky pre účely rozhodovania Sociálnej poisťovne. Vo svojich posudkoch vychádzajú z odborných, lekárskeho posudkov, lekárskeho nálezov predložených účastníkom konania, resp. z jeho zdravotnej dokumentácie. Ich posudky obsahujú závery vychádzajúce z posúdenia odborných otázok medicínskeho charakteru, ktoré sú podkladom pre stanovenie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť pre účely invalidity.

22. Ako už bolo uvedené, dátum určenia invalidity musí byť určený jednoznačne, a to uvedením konkrétneho dátumu, z čoho vyplýva, že pre určenie vzniku invalidity nepostačuje prijať záver, že táto vznikla v čase nezaopatrenosti (u študentov vysokých škôl sa môže jednať o dobu až do dovŕšenia 26. roku veku). Krajský súd v predchádzajúcom rozsudku sám poukázal na posudok zo dňa 18.02.2016, v ktorom bolo konštatované, že invalidita žalobkyne vznikla 22.08.2012 teda odo dňa, ktorým dovŕšila vek 18 rokov.

23. Zároveň je potrebné uviesť, že orgán verejnej správy je právnym názorom súdu viazaný iba vtedy, ak skutkový stav bol zistený jednoznačne a nebol spochybnený, napr. samotnou žalobkyňou, ktorá v konaní č. 43Sd/4/2016 sama namietala, že jej invalidita vznikla už od 12. roku veku. Nemožno preto brániť orgánu verejnej správy, aby doplnil dokazovanie o nové posúdenie vzniku invalidity, ktorá je

rozhodujúcou skutočnosťou aj pre možnosť doplatenia poistného za obdobie pred jej vznikom. Za obdobie pred 16. rokom veku pritom poistné nemožno doplatiť. Doplatenie poistného za roky 2011 a 2012 v prípade vzniku invalidity od 12. roku veku, resp. pred dovŕšením 16. roku veku by nemalo právny význam. Krajský súd sa v tejto súvislosti nevysporiadal s nárokom na určenie výšky dôchodku od vzniku invalidity a od termínu doplatenia poistného.

24. Príslušná pobočka Sociálnej poisťovne na základe žiadosti žalobkyne o opätovné posúdenie invalidity v súvislosti s doplatením poistného vydala dňa 19.04.2016 posudok, v ktorom bol určený dátum vzniku invalidity od 12. roku veku, a to pre postihnutie zaradené v kapitole XV., Oddiel E, Položka 4, písmeno b - pre stav po operácii chrbtice, Prílohy č. 4 zákona č. 461/2003 Z. z.. Tieto závery boli prijaté aj v posudku pobočky zo dňa 08.06.2017. Z predloženého spisového materiálu kasačný súd zároveň zistil, že sa v ňom nenachádzajú posudky posudkových lekárov Sociálnej poisťovne, ústredia - druhostupňového orgánu verejnej správy. Krajský súd síce žiadal žalovanú o predloženie administratívnych spisov, opomenul však, že žalovaná mu nepredložila kompletný posudkový spis ústredia (predložila len dávkový spis a posudkový spis pobočky). Z toho dôvodu nebolo možné vysporiadať sa s námietkami žalobkyne o nedostatku materiálnych a formálnych náležitostiach odborných posudkov, napr. zo dňa 08.06.2017.

25. Podľa názoru kasačného súdu krajský súd v danom prípade pochybil, ak za dátum vzniku invalidity žalobkyne považoval dátum 22.08.2012 (dosiahnutie 18. roku veku), a to na základe posudku posudkového lekára žalovanej zo dňa 18.02.2016, na ktorý odkazoval Krajský súd v Trnave v rozsudku č. k. 43Sd/4/2016-52 zo dňa 09.02.2017. Správny súd nevezal do úvahy, že rozhodnutie žalovanej zo dňa 06.05.2016, vydané na základe uvedeného posudku, bolo zrušené a vrátené žalovanej na ďalšie konanie. Nevzal takisto do úvahy, že následne boli vydané nové posudky posudkových lekárov, v ktorých došlo k upresneniu vzniku invalidity žalobkyne, ktoré bolo stanovené na 12. rok jej veku. Z dôvodu vystavenia nových posudkov posudkovými lekármi žalovanej zo dňa 19.04.2016 a 08.06.2017 bolo potrebné sa vysporiadať so zisteniami v nich uvedenými. Krajský súd sa nezaoberal lekáorskými správami a odbornými posudkami, v ktorých je konštatované, že skolióza chrbtice u žalobkyne bola výrazne zhoršená už v roku 2006 a že po operácii v roku 2011 sa postupne zdravotný stav žalobkyne zlepšil, pričom stanovenie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v posudkoch posudkových lekárov zo dňa 08.06.2017 a 19.04.2016 odrážalo už zlepšený stav žalobkyne po operácii. V prípade, ak vzniknú pochybnosti v dôsledku rozporov zdravotnej dokumentácie so závermi posudkových lekárov, nastane potreba doplnenia dokazovania.

26. Vzhľadom na skutočnosť, že pre výpočet invalidného dôchodku je nevyhnutné zistiť skutočný, nesporný dátum vzniku invalidity posudzovanej osoby, bolo nevyhnutné, aby sa správny súd vo svojom rozhodnutí vysporiadal so všetkými podkladmi relevantnými pre vydanie rozhodnutia, vrátane dokumentácie druhostupňového orgánu verejnej správy, zistil, či skutočnosti v nich uvádzane sú dostatočné pre posúdenie veci. Len v prípade nepochybného zistenia obdobia vzniku invalidity žalobkyne možno posúdiť, či dodatočne uhradené poistenie môže mať vplyv na určenie výšky invalidného dôchodku.

27. V tejto súvislosti kasačný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že doplatenie poistného za doby uvedené v § 142 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. je skutočnosťou, s ktorou zákon č. 461/2003 Z. z. viaže získanie „obdobia dôchodkového poistenia dodatočným zaplatením poistného“ ako osobitný druh obdobia dôchodkového poistenia popri období povinného dôchodkového poistenia a období dobrovoľného dôchodkového poistenia.

28. Čo sa týka rozhodnutia krajského súdu vo veci uloženia pokuty žalovanej z dôvodu, že sa neriadila pri vydaní nového rozhodnutia právnym názorom právoplatného rozsudku správneho súdu, dospel kasačný súd k názoru, že odborný posudok o invalidite zo dňa 18.02.2016, o ktorom krajský súd tvrdil, že bol podkladom pre rozhodnutie žalovanej zo dňa 23.10.2015, zrušenom Krajským súdom v Trnave rozsudkom zo dňa 09.02.2017, došlo k nepresnosti, pretože uvedený posudok bol vydaný až po rozhodnutí žalovanej zo dňa 23.10.2015, teda nemohol byť jeho podkladom. Podkladom pre uvedené prvostupňové rozhodnutie mohol byť odborný posudok o invalidite zo dňa 09.10.2015, v ktorom bol

určený dátum vzniku invalidity pred dovŕšením veku, v ktorom sa končí povinná školská dochádzka. Súčasťou predmetného rozhodnutia žalovanej bol posudok ako súčasť Lekárskej správy zo dňa 09.10.2015, ktorý za dátum vzniku invalidity žalobkyne určil obdobie nezaopatrenosti. Ďalším posudkom zo dňa 18.02.2016 došlo k zmätočnému určeniu dátumu vzniku invalidity žalobkyne dňom 22.08.2012, ktorý je dátumom najskoršieho vzniku nároku žalobkyne na invalidný dôchodok v prípade, ak invalidita vznikla skôr, keďže sa jedná o dátum dovŕšenia veku 18 rokov (§ 70 ods. 2). Zmätočnosti nasvedčujú dve verzie II. časti posudku, a to zo dňa 15.04.2016, v ktorom je určený vznik invalidity v čase nezaopatrenosti ako aj deň 22.08.2012, a zo dňa 19.04.2016, v ktorom je určený vznik invalidity už len v čase nezaopatrenosti. Predmetné posudky boli podkladom pre rozhodnutie žalovanej zo dňa 06.05.2016. Uvedený rozpor bol riešený vypracovaním ďalšieho posudku zo dňa 08.06.2017, v ktorom sú prevzaté všetky odborné lekárske nálezy a zistenia vyplývajúce z predchádzajúcich posudkov, informácie zo zdravotnej dokumentácie žalobkyne, keď zmena nastala len v určení dátumu vzniku invalidity, a to od 12. roku veku. Keďže sa krajský súd v nevysporiadal vo svojich rozhodnutiach s rozporom uvádzanými pri určení dátumu vzniku invalidity žalobkyne, nenariadil odstránenie uvedených rozporov, nie je spravodlivé uložiť žalovanej sankciu za nerešpektovanie právneho názoru súdu. Orgán verejnej správy sa totiž aj bez príslušného pokynu zo strany predtým konajúceho súdu snažil odstrániť rozpory pri určovaní vzniku invalidity žalobkyne, čo nemožno kvalifikovať ako nerešpektovanie názoru súdu.

29. Na základe uvedených dôvodov dospel kasačný súd k názoru, že rozsudok Krajského súdu v Trnave, č. k. 43Sa/33/2017-58 zo dňa 17. septembra 2018 je potrebné zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie podľa § s 462 ods. 1 SSP.

30. V ďalšom konaní je potrebné, aby si krajský súd vyžiadal aj posudkovú dokumentáciu sťažovateľky - druhostupňového orgánu verejnej správy a vysporiadal sa s otázkou, či určenie invalidity od roku 2006 je vzhľadom na lekárske nálezy presvedčivé, alebo si vyžaduje ďalšie dokazovanie formou znaleckého posudku. Len na základe nepochybného určenia presného termínu vzniku invalidity možno určiť spôsob a výpočet invalidného dôchodku podľa príslušných ustanovení § 73 zákona č. 461/2003 Z. z. v spojení s § 142 ods. 3 písm. d/ tohto zákona.

31. Krajský súd v ďalšom konaní a rozhodne aj o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP).

32. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.